

LEZINGEN 'HEBBEN WIJ EEN KERK NODIG OM TE GELOVEN? OF ZIJN WE DE KERK VOORBIJ?'

JAN VERACHTERT, ELS GOETGHEBEUR, KRISTIN VANSCHOU BROEK

19 MAART 2010

De avond die we organiseerden rond het thema 'Hebben wij een kerk nodig om te geloven? Of zijn we de kerk voorbij?' bracht ruim zeventig mensen samen. Drie sprekers, die deel uitmaken van een groep die op een levens nabije en maatschappijbetrokken manier vieringen organiseert, gaven een boeiende lezing vanuit hun ervaring en beleving. Ze getuigden over wat en hoe zij geloven. Ze antwoordden op de vraag of een gemeenschap en/of kerk hen daarbij tot steun is. Ze gaven aan wat zij belangrijk vinden rond kerk en geloof. Na hun getuigenis gingen de toehoorders met hen in gesprek vanuit een houding van openheid en respect.

Wij zijn gelukkig met deze avond en bieden graag de teksten van de lezingen aan.

Eerst komt de tekst van Jan Verachttert, dan die van Els Goetghebeur en ten slotte die van Kristin Vanschoubroek.

De vraagstelling die hier vanavond voorligt, verdient het om met zorg en eerbied behandeld te worden. Twintig minuten volstaan daarvoor niet, maar ik zal mijn best doen om niet al te rudimentair of ongenueanceerd over te komen.

Ik wil achtereenvolgens drie aspecten onderscheiden:

- (1) hebben wij
- (2) om te geloven
- (3) een kerk nodig, of zijn wij de kerk voorbij?

Eerste stap: 'wij' wie zijn dat?

Ik zou zeggen: 'wij' dat zijn alle mensen die zich herkennen in de basisopstelling van La Verna, dat een beweging wil zijn voor bewustzijn, inspiratie en verbondenheid. Doelstellingen die ik moeiteloos onderschrijf.

'Wij' dat zijn mensen die openstaan voor vieringen, verdichtingsmomenten, religieuze samenkomsten:

- wekelijks in Dominicus en in De Vleugel, volgens het oude joods-christelijke model, dat ik persoonlijk ontgroeid ben, maar dat mij toch reële kansen blijft bieden om contact te houden met het heilige in en rondom mij;
- maandelijks in La Verna, met vieringen die zeer nauw aansluiten bij het model dat ik in mijn boek 'God heeft een brede rug' heb verdedigd en waarvan ik denk dat het zal overleven in de toekomst.

Een boeiende vraag in dit verband: hoe breed kan je die 'wij' opentrekken? Wie hoort 'bij ons'? Wie is welkom in onze vieringen? Hoe wijd openen wij onze poorten?

Concreet in mijn geval: waar voel ik mij welkom als religieus agnost en als boeddhistisch-humanistisch christen? Bij welk type vieringen kom ik tot bezinning, zonder mij te moeten ergeren aan vormen van theologie en liturgie die hopeloos verouderd zijn? Dat brengt mij bij de tweede stap.

Tweede stap: om te geloven

Wat verstaan wij, spirituele meerwaardezoekers, onder 'geloven'?

Natuurlijk zweren wij niet bij dogma's. Wij zijn minder gefocust op de leer, de waarheid, ons voor-gegeven, definitief en ten eeuwigden dage en door de andere wijsheidstradities niet of

slechts bij benadering gekend. Wel leggen wij de klemtoon op de eigen ervaring van het Mysterie. We hebben het dan over inzichten, emoties, attitudes, engagementen, die moeizaam verworven worden in de loop van een bedachtzaam mensenleven.

Zelf ben ik meer een man van hoop dan van geloof, meer een man van spiritualiteit en religie (zoals omschreven in mijn boek) dan van gods-dienst (als dienst aan 'onze enige en ware God').

Maar ik reken mezelf wel tot de sociologische groep van de gelovigen omdat ik geen afscheid heb genomen van

- de notie van het 'onbenoembare Mysterie';
- de notie van 'het mystiek beleven van de realiteit': mijn ziel reikt uit naar meer dan de loutere materie;
- de nood aan bezinning rond de Ultieme Werkelijkheid, in gemeenschap en verbondenheid; iets wat onze jongeren dreigen te mislopen;
- de principiële positieve visie op de religieus gefundeerde morele stelsels; zelfs Leo Apostel had zijn twijfels over de werkzaamheid van een louter seculiere moraal zonder spiritualiteit;
- de nadruk op de belangrijke rol van de spirituele tradities op het wereldtoneel, idealiter in één front met alle andere humanisten.

Anderzijds noem ik mij zeker geen klassieke gelovige, in de mate van mijn restricties tegenover

- de door het geloof gevraagde stap in het onbekende, voor zover dat zou neerkomen op overgave aan de irrationaliteit;
- het klassieke christelijke godsbeeld, dat naar mijn smaak veel te antropomorf gedacht is;
- de status van de 'heilige' boeken (als onaantastbaar 'Woord van hierboven'); een definitief afgeronde eenmalige Openbaring, aan één volk nog wel, dat stuit toch tegen de borst?
- de wat rudimentaire visies op hemel en hel of reïncarnatie. Als agnost huiver ik van vaste uitspraken over leven na de dood, hoewel ik mij afvraag of mijn bewustzijn volledig ten onder zal gaan.

Besluit van dit tweede punt: als religieus agnost van christelijke huize wil ik pleiten voor vieringen die altijd en systematisch zouden cirkelen rond minstens drie invalshoeken:

- de eigen traditie, gelezen met mate en met onderscheidingsvermogen: de Bijbel dus, zowel het Eerste als het Tweede Testament, maar die nooit afgesloten kunnen zijn. Sommigen spreken in dit verband over het 'Permanente Testament'; overal en altijd werden/worden nog 'testamenten' bijgeschreven;
- een andere spirituele traditie: boeddhisme, soefi's en alevieten, wijsheid van de indianen, noem maar op;
- een seculiere/profane bron: poëzie, fragmenten uit romans, chansons, popsongs, enz.

Derde stap: als dat mijn geloof is, of beter mijn spiritualiteit en mijn religieuze praktijk, in welke mate heb ik dan een kerk/de kerk/kerken nodig om te geloven?

Enkele losse voorbeschouwingen

1. Spiritualiteit en kerk zijn twee verschillende zaken geworden en de kloof groeit nog. De newagebeweging heeft die evolutie van collectieve beleving van het religieuze naar individuele spiritualiteit sterk aangewakkerd.

2. Hiermee hangt de vraag samen naar het onderscheid tussen authentieke en 'valse' spiritualiteit. Een moeilijke zaak, waarbij ik me laat leiden door de criteria vastgelegd door Leo Apostel.

- Authentieke spiritualiteit beoogt geen macht over het hogere, het heilige; laat dat maar over aan de magie.

- Authentieke spiritualiteit draait niet rond een esoterische kennis die alleen voor ingewijden toegankelijk zou zijn.
- Authentieke spiritualiteit staat niet gelijk met zich happy voelen, met geestelijk hedonisme.
- En tenslotte: authentieke spiritualiteit verafschuwt de hoogmoed van de rabiante gelovigen. Vele religieuze en filosofische tradities zijn gelijkwaardig. De optelsom ervan biedt meer inzichten dan één afzonderlijke godsdienst.

Vandaar:

- Sommige alternatieve vormen van spiritualiteit die erg in zijn, kunnen nep zijn (delen van de newagebeweging, charismatische toestanden, gebedsgenezers).
- Sommige klassieke parochies of gemeenschappen of pastorale diensten, bijvoorbeeld in psychiatrische centra, kunnen heel authentiek bezig zijn.
- Ook alternatieve basisgemeenschappen zoals de onze kunnen na verloop van tijd verworden tot veredelde 'vieringenfabriekskes', waar de oorspronkelijke originaliteit ver zoek is.

3. Derde bedenking vooraf: dé kerk, of vele kleinere kerken? Het grote verhaal, of vele kleinere verhalen?

Ik kies natuurlijk voor het tweede model.

Maar waar gaan we dan naartoe? Heilloze versplintering, of vruchtbare diversificatie binnen één min of meer herkenbaar christelijk model?

4. Om zichzelf religieus te positioneren zeggen de meesten onder ons doorgaans 'ik ben christen' (of eventueel 'postchristen'), maar niet langer 'ik ben katholiek'. Het hoogtij van de katholieke kerk lijkt voorbij, althans in onze streken. Het roomse model is wellicht niet meer te redden, en dat hoeft ook niet. (Ik realiseer me natuurlijk wel dat de kerk al dikwijls is afgeschreven in de loop van de geschiedenis en dat ze tot op heden altijd weer uit haar as is heropgestaan.)

Een stap verder: veel christelijke lezers van mijn boek herkennen zich in mijn zelfdefiniëring als religieus agnost. Ik breng dat in verband met de volgende vaststellingen.

- De invulling van de herdenking van het Laatste Avondmaal is sterk gewijzigd. Vooral bij begrafenissen en huwelijksinzegeningen raken consecratie en communie in onbruik. Vele mensen verkiezen een woorddienst boven de bevreedende toestanden van de klassieke liturgie.
- Mensen van deze generatie staan anders tegenover het gezag. Ze zien het liever collectief uitgeoefend dan piramidaal, collegiaal in plaats van top-down. Wie verwacht nog heil van het roomse model?
- Het vertrouwen in de kracht van de rede en het kritisch inzicht staat niet meer ter discussie. Mensen maken een onderscheid tussen elementen uit de oude geloofstraditie die blijvend vruchtbaar kunnen zijn en andere die gewoon larie en apekool zijn.
- Een meer vrijzinnige geloofshouding is zowat overal merkbaar. Zelfs vele katholieken geloven niet langer wat ze moeten geloven, maar wat ze kunnen geloven. Dat is veel gezonder.

Voorlopig besluit:

"Le vingt-et-unième siècle sera spirituel, ou il ne sera pas." Tja, maar op welke manier?

"Le retour du religieux" wordt soms getrompet. Tja, maar kennelijk niet meer in de oude vormen.

Dat waren mijn voorbeschouwingen. Laat ik nu de opgelegde oefening maken in verband met de kerk zoals wij die kennen.

Ik heb me dus afgevraagd:

- Welke redenen hebben wij om de kerk au sérieux te blijven nemen?
- Welke redenen hebben wij om de kerk te laten voor wat ze is?
- Wat zouden mensen die haar overeind willen houden van haar mogen verwachten?

Enkele redenen voor blijvend respect ten opzichte van de kerk

1. Die kerk leerde mij de figuur van Jezus van Nazaret en de Bijbel kennen. Dat is niet weinig!
2. Ik heb respect voor vele kerkbedienaren, hun mens-nabij-zijn en hun liturgische knowhow. Zij blijven van grote waarde in het huidige betekenisvacuüm en waarderelevisme.
3. Ook vele naamloze christenen maken op mij nog altijd een diepe indruk door hun sociaal engagement ten overstaan van kleine mensen die aan de onderkant van de maatschappij moeten leven.
4. Kerkgebouwen roepen blijvend iets sacraals op in mij. Onder hun gewelven hangt soms veel spirituele energie. Het blijft de place to be om te huwen of om je te laten begraven, of gewoon om even te bezinnen.
5. De christelijke zuil, verbonden met die kerk, is mijn thuis. Onze scholen, onze ziekenhuizen, onze jeugdbewegingen, dat zijn toch geen dingen om zo maar weg te gooien. (Ook al weet ik dan dat daarachter nog al te vaak machtsmensen zitten, die alleen lippendienst bewijzen aan de 'C' in de naam van hun organisatie en die in werkelijkheid vooral gefocust zijn op brute macht en carrièreplanning.)
6. Tenslotte heb ik persoonlijk veel te danken aan de leer van die kerk
 - op het vlak van inzichten: je leerde de juiste klemtonen leggen (deemoed, vergevingsgezindheid, ingekeerdheid);
 - op het vlak van attitudes: je leerde juiste instellingen aankweken (je trapt niet op wie onder je staan; je likt niet de hielen van wie boven je staan);
 - op het vlak van de gekozen loopbaan: je koos een beroep in dienst van het algemeen belang; je studeerde om je talenten nadien ten goede te laten komen aan de gemeenschap. Het lijkt soms zulke vreemde taal tegenwoordig.

Enkele redenen om argwanend te staan ten opzichte van de kerk en van de monotheïstische godsdiensten in het algemeen

1. Zij worden nog altijd gekenmerkt door
 - dogmatisme en klerikalisme;
 - literalisme ten opzichte van de funderende grondteksten;
 - en niet zelden: neurotische wetsbeleving.Daarenboven moeten wij blijvend voor ogen houden dat godsdienst de eigen groep verbindt, maar de samenleving in haar geheel verdeelt. En ook dat er iets is in de monotheïstische godsdiensten dat in het ergste geval kan aanzetten tot geweld.
2. Er is een diepe kloof tussen de dagelijkse werkelijkheid en het discours van de traditionele, dogmatisch geketende bemiddelaars van geloof en spiritualiteit.
3. Zo vaak moet ik 'mentale reducties' toepassen, wanneer ik in kerken dingen hoor verkondigen die in kringen van progressieve theologen en exegeten al lang onderuitgehaald zijn en die ook door lucide gelovigen als pure mythen worden onderkend.
4. De christelijke oecumene werd een mislukking. Hoe zou ik dan, transreligieus denkend en voelend, vanwege de kerken heil, doorbraak en openheid kunnen verwachten? De geleidelijke teloorgang van de relatief open sfeer van Vaticanum II is natuurlijk niet vreemd aan de vermelde mislukking.

5. Er is een te groot impact van de Bijbel en van de exegeten merkbaar in vele basisgemeenschappen. Breder gesteld: het gaat om een gevaarlijke overschatting, door alle monotheïsten, van het belang van hun eigen funderende traditie.

6. Velen struikelen over de houding van de kerk tegenover vrouwen, gescheidenen en gehuwde priesters. In dit verband worden door de kerkelijke leiders argumenten aangevoerd die meewarig doen glimlachen. Wie verkwanselt nu zo'n kapitaal?

7. Om zulke redenen heeft de rooms-katholieke kerk veel ingeboet aan intellectuele relevantie. Daarom ook bekennen zo weinig auteurs en andere kunstenaars zich nog tot het katholicisme. En daarom begrijp ik zo goed sommige harde kritieken van atheïsten.

8. Daarenboven vind ik de kerk sociaal niet progressief genoeg. Rechtse en conservatieve organisaties krijgen volle steun. Op linkse en progressieve stromingen en theologieën rust bijna een banvloek. Wie in de officiële kerk houdt de herinnering levend aan Oscar Romero?

Zullen we dan de kerk laten voor wat ze is?

Ik zeg: NEE, liever niet! Kerken blijven, ondanks alles, uiterst waardevolle gesprekspartners, vooral op de lagere echelons.

Maar dan mogen wel enkele beslissende evoluties verwacht worden, zoals daar zijn:

1. Een open religie

Niemand heeft het alleenrecht op het goddelijke!

2. Meervoudige religieuze verbondenheid en identiteitsvorming

Spirituele zingevers halen voortaan hun inspiratie op meer dan één plaats en in meer dan één traditie.

3. Richtbeelden in plaats van dogma's

Minder openbaring, graag, in ruil voor meer inzichten van filosofische, psychologische en antropologische aard. Minder zure, belerende toon op gebied van ethiek en meer ondersteuning voor onze zwakke menselijke aard (cf. boeddhisme).

4. Actief pluralisme in plaats van verzuild passief pluralisme

Niemand heeft de volle Waarheid in pacht! (Dat is echter nog geen pleidooi voor een totaal cultuurrelativisme.)

5. Herwaardering van de vrouw

De praktijk leert dat de inbreng van vrouwen, vooral in vieringen, nooit groot genoeg kan zijn, ook al houdt dat dan een zeker leerproces in voor mannen. Vrouwen hebben niet langer het geduld om louter geduld te worden!

6. Herdachte godsbeelden en een nieuwe taal rond het goddelijke

De geloofsbelijdenis bijvoorbeeld is aan een herziening toe. Dat geldt voor het hele godsbeeld. Wie is God, wat is God? Kerstmis? Pasen? Verrijzenis? Geest? Wat bedoel je met de Zoon van God? Wat is dat: 'geboren worden uit een maagd', 'ten hemel opgestegen zijn'?

7. Geen vernieuwde liturgie maar een andere liturgie

Met wat mooie liederen van Huub Oosterhuis alleen komen we er niet uit. Niet alleen de vormen moeten veranderen, zoals men lang gedacht heeft, maar ook de inhoud, de invulling van onze religieuze samenkomsten.

Dé vraag is geworden: wat willen we precies vieren? Het Leven? Onze samenhang met het Al, met allen en met alles? Onze zoektocht naar het goddelijke? De dood en opstanding van Jezus van Nazaret? Onze transreligieuze zoektocht?

Wat er ook van zij, en ik meen het: de vieringen van La Verna zouden wel eens een na te volgen model kunnen zijn en echte toekomstkansen hebben.

Twee grote besluiten

1. Ik pleit ervoor dat gemeenschappen voor hun vieringen blijven uitgaan van de eigen traditie, maar zo open mogelijk en zonder zich af te zetten tegen de bestaande kerken. Dat is onze strijd niet langer. Ik pleit ervoor dat ze gedurfd zouden vieren, dat ze laboratoria zouden zijn voor moderne spiritualiteit.

Hopelijk zullen christenen en andere authentieke zingevers dankzij die vieringen bondgenoten worden van elkaar, en samen opkomen

- voor eigentijdse vormen van spiritualiteit (in de strijd tegen de alles overheersende mammon en de verkleuring van onze samenleving);
- voor gelijk respect voor alle mensenkinderen;
- voor sociale rechtvaardigheid, ook en vooral in moeilijke tijden.

2. Ik ben een bedachtzaam optimist. Wij mensen zijn geroepen tot steeds grotere verfijning van de samenlevingsverbanden, onder meer en vooral door de beschaafdere invulling die wij geven aan wat als sacraal moet worden gezien. We moeten oog hebben voor de transreligieuze tijden die aanbreken met betrekking tot het Zijnsmysterie.

Meer dan ooit moeten wij daarom beklemtonen dat het goddelijke niemands exclusieve bezit is:

- van geen enkele godsdienst, hoe zelfverzekerd ook;
- van geen enkel land, hoe machtig ook;
- van geen enkel individu, hoe eigengereid ook.

Ik eindig graag met een citaat, vrij naar Nico Tydeman:

“Ik zoek naar een spiritualiteit die geen valse hoop biedt en zich niet hult in verleidelijke kleding. Een spiritualiteit die geen spreekbuis is namens wie of wat dan ook, die geen hiërarchische ladder beweert te zijn naar een Hoogste Waarheid en die geen exclusieve rechten claimt op verlossing of bevrijding. Ik wens een geestelijk pad te gaan dat begint en eindigt met een open vraag.”

Dat beschouw ik als de ware filosofische en religieuze ingesteldheid.

Ik dank u van harte en wens La Verna en Dominicus het allerbeste namens De Vleugel.

Jan Verachtert

Literatuur:

Jan Verachtert, God heeft een brede rug. De zoektocht van een religieus agnost, Garant, 2009

Goedenavond en dank u voor de uitnodiging om hier vanavond samen met belangstellenden van de Vleugel, La Verna en Dominicus Gent na te denken en te spreken over de vraag 'Hebben wij een kerk nodig om te geloven of zijn we de kerk voorbij?'

Dat de meerderheid van de sprekers vrouwen zijn deze avond geeft al aan: dit is geen organisatie van een officiële kerk.

Eerst en vooral misschien toch zeggen dat ik het samen met jullie heel spijtig vind dat Bernard De Cock, dominicaan, voorganger en cantor bij ons in Dominicus, er niet bij kan zijn vanavond. Vanuit zijn dominicaan-zijn en zijn recent voltooid doctoraatswerk 'Proeve van een antropologisch theologie van het lichaam en de homoseksualiteit' verwoordt en belichaamt hij als het ware de spanning waarin het thema van vandaag zich situeert en had hij er een bijzonder licht op kunnen laten schijnen.

Vooraleer ik een aantal punten ter overweging meegeef, zal ik mezelf en Dominicus Gent kort voorstellen en zo de achtergrond duiden van waaruit ik, eveneens voorganger bij Dominicus Gent, spreek.

In mijn jeugd heb ik het rooms-katholieke geloof nog met de papelepel meegekregen en vol enthousiasme onthaald in die dagen. De boodschap van een oneindig liefdevolle God, de opdracht om het Rijk Gods gestalte te geven voor alle mensen, de zwaksten eerst, de schitterende Bijbelverhalen en het voorbeeld van Jezus van Nazaret, het was allemaal een natuurlijk en heerlijk verhaal, de hele wereld leek ervan doordrongen. Voor al wie in mijn omgeving enige autoriteit uitstraalde, was of leek dit vanzelfsprekend. Had ik priester kunnen worden op het einde van de humaniora, ik was ongetwijfeld die weg ingeslagen. Maar dat was een deur die voor mij als vrouw duidelijk en onherroepelijk dicht bleef.

Dan maar wiskunde studeren aan de KULeuven Campus Kortrijk, waar het geloof toch stilaan volwassener werd. De universitaire parochies in Kortrijk en Leuven waren op dat punt bijzonder vormende elementen. Het geloof werd daar beleefd in een geest van engagement, openheid en kritische geest, zonder veel of überhaupt stil te staan bij Rome. Vrouwen gingen voor in Leuven, al was het daar en toen nog de gewoonte dat een gewijd katholiek priester het even overnam voor de consecratie en het breken van het brood.

Vanuit die inspiratie vertrok ik als vrijwilliger naar Burundi, waar ik les gaf in een brousseschooltje: een klein seminarie van het meest conservatieve soort. Het was snel duidelijk dat voor de overgrote meerderheid van de leerlingen – die bij intake allemaal aangaven priester te willen worden – dit een opstap was om goed gevormd te worden en het te maken in de wereld. Deel uitmaken van het wereldwijde katholieke netwerk had zeker zijn voordelen. Via de katholieke uitzendorganisatie 'Volens' kreeg de school voor de technische vakken al jaren lesgevers uit België.

Ik ontdekte er ook dat de kerk heel erg aanwezig was in het binnenland, terwijl de technische coöperatie vooral in de hoofdstad actief bleek. Als de (tribale) situatie in Burundi erg gespannen werd (net als in Rwanda), bleef de Belgische coöperatie weg uit het moeilijkere binnenland. De vrijwilligers bleven rustig verder werken op zo'n momenten.

Eenmaal terug in België en doctorerend aan het Limburgs Universitair Centrum werd ik door de bisschop aangesteld om er studentenpastor te zijn en gecoöpteerd lid voor het IPB (Interdiocesaan Pastoraal Beraad).

Streng conservatief katholicisme ontmoette ik vervolgens weer in Engeland (waar ik drie jaar docent was aan het Tropisch Instituut in London) en in de VS (waar ik meer recent vijf jaar werkte als adjunct professor aan de school voor openbare gezondheid van Harvard). In beide landen wordt de katholieke kerk als minderheidskerk geconfronteerd met het affirmeren van haar identiteit tegenover de anglicaanse kerk.

Na zo'n tien jaar weinig actief te zijn in een kerk die me niet echt uitnodigde of uitdaagde, ontdekte ik in Gent opnieuw het KUC (de universitaire parochie), die uitgroeide tot wat vandaag de naam Dominicus Gent draagt. Op de website kan je lezen:

Dominicus Gent is een liturgische beweging uit het Gentse, gegroeid uit de dominicaanse spiritualiteit en de studentenparochie. Al meer dan vijftintig jaar houden wij op zondagmorgen een levensnabije en maatschappijbetrokken viering: de Bijbel en het evangelie worden op de krant gelegd.

Wie een plek zoekt om het leven te vieren in zijn broze en toch sterke kracht, inspiratie en vuur om een engagement in Jezus' spoor vol te houden, een moment van rust en bezinning, ... kan hier terecht.

Voel je je ontheemd in de Bijbels-christelijke traditie en wil je weer wat thuiskomen, met en bij tochtgenoten, dan kan dit voor jou een plaats/haven zijn. Dominicus Gent zingt, bidt, verstilt en zoekt naar woorden. In een kring worden brood en wijn gedeeld. Toegewijde vrouwen en mannen gaan voor.

Heel gewoon zo voelt dit aan, en op een andere manier toch ook spectaculair vernieuwend. Voor mij is het vooral een gemeenschap van geëngageerde christenen die samen zoekend in het geloof staan en op zondag samen vieren. De ernst en de consequentie waarmee vele leden hun engagement beleven, zijn voor mij werkelijk ontroerend en maken die plek van samenkomst tot een heilige plek. Je vraagt je af wat een bisschop bezielt als hij een kerkgebouw waarin wij vieren, laat ontwijden.

Daarmee ben ik als vanzelf bij het onderwerp 'kerk' beland. Het woord staat zowel voor de geloofsgemeenschap als voor de organisatie en het maatschappelijk instituut dat we als kerk kennen. Ik wil bij beide even stilstaan in het kader van de vraag van vanavond.

De kerk als geloofsgemeenschap

Hebben we de kerk als geloofsgemeenschap nodig of zijn we daaraan voorbij?

Ik ga ervan uit dat de drie sprekers van vanavond uit hoofde van hun bezigheden een volmondig 'ja' antwoorden op die vraag. Dat wij in drukke tijden energie en middelen investeren in Dominicus Gent bijvoorbeeld heeft alles te maken met het belang dat die geloofsgemeenschap – wat ze doet, waar ze voor staat – voor ons heeft. Om het met de woorden van een collega te zeggen: "Als het over Dominicus gaat, dan spreek ik over mijn leraar, mijn vader en moeder tegelijk, mijn eten en mijn drinken. Ik weet me daar kerk op een eigenzinnige wijze (hopelijk niet op een zelfgenoegzame wijze)."

Ik merk aan mezelf en anderen dat dit een diepe bron van vreugde is, die ons draagt en kracht geeft in het dagelijks leven, in de tegenstroom die de beleving van de evangelische boodschap vaak is: heb elkander lief. Het is haast vanzelfsprekend geworden dat we week na week mogen rekenen op een sterk doordachte, actuele en mooi verzorgde viering, verzorgd door een team van mensen met uiteenlopende achtergrond en drukke bezigheden die de taak vrijwillig opnemen voor de gemeenschap.

Als ik met buitenlandse collega's spreek over onze manier van kerk-zijn dan krijg ik vaak wijdopen ogen van verbazing en best wel bewondering: dit is een uniek project.

Op deze manier kerk-zijn gaat gepaard met een vanzelfsprekende fierheid: Dominicus is een fantastische manier om kerk te zijn, om het evangelie in het leven van elke dag te doen landen. Het is een particuliere wijze van kerk-zijn, zonder pretentie dat dit model overal kan en in het besef dat we op veel knelpunten geen antwoord kunnen bieden.

Op sommige fundamentele punten maken we wel een radicaal andere keuze dan de officiële roomse kerk. Over de non-hiërarchische beleving binnen de gemeenschap bijvoorbeeld en het inclusief karakter: we gaan niemand be- of veroordelen op basis van intrinsieke geaardheid.

We proberen open en transparant te zijn op alle vlakken en zo sober en geëngageerd mogelijk te leven. Naast vooral de individuele engagementen scharen we ons ook als

gemeenschap achter de werkgroep vluchtelingen bijvoorbeeld en participeren we in de interreligieuze werkgroep.

Om het met Hans Küng te zeggen: “De veelheid van lokale kerken wordt niet begrepen als een verbreking van de eenheid van de kerk, maar veeleer als een vertaling van die eenheid. De ene kerk wordt niet tegengesproken door diversiteit, wel integendeel. De kerk verzamelt in zich een veelheid van volken die verschillende talen spreken en tot verschillende culturen behoren.”

De kerk als organisatorische structuur en maatschappelijke instelling

Om effectief te kunnen functioneren en iets te kunnen veranderen in de wereld vormen een organisatorische structuur en financiële middelen enorm krachtige, machtige vehikels die veel mogelijk maken wat anders niet mogelijk is. In die zin is ook de kerk als organisatie voor de gelovige die vandaag een initiatief wil ontplooiën minstens een potentieel zeer nuttig, misschien haast onmisbaar instrument.

We hebben historisch en tot op vandaag aan de officiële rooms-katholieke kerk zowel veel te danken als veel te wijten gehad. De mooiste maar ook de afgrijselijkste dingen zijn met en door haar en in haar naam gebeurd. Je zou kunnen zeggen: zo gaat het nu eenmaal met mensenwerk, maar hier lijkt een en ander soms toch op de spits gedreven.

Een echte of geconcipeerde, absolute of relatieve monopoliepositie, macht en geld plus weinig transparantie, het zijn stuk voor stuk elementen die het gevaar voor misbruik inhouden waar we tot op vandaag de gevolgen van zien. Mensen leggen hun geweten het zwijgen op uit angst hun job en hun bestaansmiddelen te verliezen.

Veel van wat normaal des mensen is, wordt weggemoffeld, er ontstaat een hypocriete manier van in de wereld staan. Niets is zo verstarend voor de goede werking.

Toen de Nederlandse dominicanen een brief aan alle parochies stuurden rond ‘Kerk en ambt – onderweg naar een kerk met toekomst’ werden ze verplicht om publiek hun eigen stelling te ontkennen. In die brief dachten ze na over de vraag of het kerkelijk ambt en de bediening van de sacramenten, met name de eucharistie, uitdrukkelijk en exclusief is voorbehouden aan gewijde celibataire mannen, dan wel of het sacrament mogelijkheden heeft om ook door andere te worden bediend, bijvoorbeeld door de kerkgemeente aangestelde voorgangers en voorgangsters.

Waar het open gesprek aanmoediging verdient, worden meningen in de doofpot gestopt. De kerk wordt zo een karikatuur van zichzelf en haar boodschap. Een moderne instelling of een systeem doet immers aan goed bestuur, is verantwoordelijk voor haar stellingnames en volgt die op, bouwt externe controlemechanismen in, rapporteert en laat zich bevragen (cf. aids in Afrika en het condoomgebruik).

Veel goede werken uitgevoerd in en door kerkelijke geledingen kunnen rekenen op het werk van toegewijde vrijwilligers. Dat geeft een ongelofelijke boost. Echter, zouden diezelfde vrijwilligers binnen een andere organisatie niet evengoed of misschien zelfs veel beter kunnen werken en gedijen? Soms werkt die structuur (met de hand aan de middelen) zeker beknottend. Hoe zo’n kerkorganisatie er best uitziet en in welke mate zij in haar interne werking zelf al de evangelische weg bewandelt, is nog maar de vraag.

We kennen de waaier van patriarchaal hiërarchisch tot democratisch, van kerk met gigantisch veel middelen en rijkdom tot kerk zonder middelen, met een heel verschillende beleving en invulling van het ambt en voor wie het openstaat. Dat seksisme, racisme, homofobie hier bij voorbaat geen voet aan de grond krijgen, lijkt vanzelfsprekend, in de praktijk ligt dat vaak anders.

Over de middelen waarmee de kerk werkt en wat dit al dan niet impliceert in deze context wil ik het ook even kort hebben.

In de anglicaanse kerk in de VS bijvoorbeeld draait de parochiekerk op de jaarlijks verzamelde giften van de parochianen. Dat gaat van het salaris van de priester over het onderhoud van het kerkgebouw tot de dagelijkse werkingskosten. De keuze om tot een bepaalde parochie te behoren is dan ook een uitdrukkelijke keuze waar een stevig prijskaartje aan vast hangt. Men belooft elk jaar hoeveel men het volgende jaar aan de kerk zal schenken, elk naar godsvrucht en vermogen uiteraard. Dat loopt gemakkelijk op tot een paar duizend euro. Het oude idee van een tiende van het (bruto) salaris teruggeven is niet ver weg.

Dat is heel wat anders dan de betrokkenheid hier, en ik geef grif toe: ik hou op dit vlak veel meer van het Amerikaanse model. In België krijgen de erkende erediensten stevige subsidies, ook al lijken ze bij het aanwerven van personeel met gemeenschapsgeld regelrecht tegen de antidiscriminatie wetten in te gaan. Kerken zoals Dominicus, die wel die wetten respecteren, moeten het stellen zonder die middelen.

Omdat ook het bisdom nog investeert in haar parochies heeft zij er zeggingschap over. Zo kon het gebeuren dat na het zoveelste pedofilieschandaal in Boston (wekenlang protest bij de kerk) met bijbehorende dure rechtzaak, heel wat parochies werden gesloten en de parochianen dit met hand en tand – ondermeer bezetting van hun kerk – probeerden te voorkomen. Die mensen hadden zoveel geïnvesteerd in hun parochie, inclusief het kerkgebouw, dat zij als medefinancierders een extra band ermee hadden en recht van spreken wilden. Dat laatste soort engagement zie ik hier nog niet zo snel gebeuren, al komt de gemeenschap wel eens sterk uit de hoek als haar voorganger naar eigen aanvoelen onterecht wordt weggestuurd.

Op de vraag 'hoe kan men misbruik en ontsporing voorkomen?' lijkt mij het antwoord in vele maatschappelijke instellingen van de 'beschaafde' wereld gevonden: zich laten bevragen door collega's en betrokkenen en de klantentevredenheid regelmatig meten. Het gebeurt – na de nodige weerstand – in uiteenlopende domeinen en met vruchtbaar gevolg. Zo moeten professoren zich systematisch en anoniem laten evalueren door studenten en zullen langzaam maar zeker ook artsen en zorgverstrekkers onder duidelijkere controle komen te staan. Die heilige huisjes en de bijbehorende ongenaakbare status worden afgebouwd tot vruchtbare vooruitgang voor *alle* partijen in het proces. Hoe meer zelfverheven status er bestaat – en al helemaal als de legitimatie daarvan buiten de waarneembare werkelijkheid wordt gelegd – hoe moeilijker om de werkelijkheid onder ogen te zien. Men kan gerust stellen dat het net in die omstandigheden des te belangrijker is.

Nog een bedenking als afsluiting: wat met de vormen van kerk-zijn die buiten de officiële lijntjes vallen, al dan niet omdat zij teruggaan naar de kern van het christelijk geloof? Hoe kunnen zij zich behoeden voor een vergelijkbare ontsporing?

Transparantie, evaluatie, een kritische ingesteldheid en (zelf)bevraging kunnen leiden tot een gedragen en verantwoorde ontwikkeling met minder risico's. Voor de verschillende bestaande initiatieven kan het een kracht zijn om zonder aan eigenheid in te boeten elkaar te vinden in netwerken die een grotere kritische massa bereiken en samen naar buiten kunnen komen.

Laat ons hopen dat we elkaar kunnen vinden en steunen, dat ook in de 21e eeuw de religieuze mens die zichzelf en anderen respecteert een plaats en gehoor kan vinden in een kerk in beweging, die waarachtig, authentiek, open en geëngageerd in de wereld staat...

Els Goetghebeur

Op de vraag 'Hebben wij een kerk nodig om te geloven?' zeg ik volmondig 'ja'. We hebben plaatsen en gemeenschappen nodig die ons geestelijk voeden en die het visioen van een rechtvaardige samenleving waarin het voor iedereen goed is om te wonen, levendig houden. Zonder spiritualiteit, zonder visioen wordt het leven schraal en leeg en gaat het dood. Zonder geestelijk leven zijn we overgeleverd aan de materiële en zintuiglijke werkelijkheid en komen we terecht in een genotscultuur, die geen weet heeft van de diepste bestemming van de mens, die integendeel mensen wegbrengt van zichzelf en van het ware geluk.

De vraag is of de kerk, zoals ze nu bestaat als instituut, ons geestelijk leven dient. Hierop kan ik geen eenduidig antwoord geven. Voor een deel is dat zo en voor een deel niet. Opdat jullie mijn aanvoelen van de kerk zouden begrijpen, moet ik mijn verhaal vertellen. De groei van mijn geloof ontwikkelt zich via mijn concrete leven. Dit zal altijd zo zijn. In die zin is wat ik nu vertel een momentopname. Alles verandert, we blijven continu in evolutie. Op mijn pad heeft de kerk mij geholpen en mij ook tegengewerkt.

Reeds als kind had ik voeling met een andere werkelijkheid dan de aardse, namelijk de werkelijkheid voorbij de dood. Ik herinner me dat ik als zevenjarige al voelde dat ik klaar moest zijn om te sterven. Ik zei aan een vriendinnetje: "Ons hartje moet altijd zuiver zijn, want we kunnen altijd sterven." Kort voordien had ik een broertje verloren. Ik wist dat sterven deel uitmaakte van het leven. We moesten goed leven om goed te kunnen sterven.

Als elfjarige kwam ik via een strenge leerkracht op een scherpe en expliciete wijze in contact met onrechtvaardigheid. Die leerkracht dacht dat het goed was om mij en andere leerlingen te kleineren. Waarschijnlijk hoopte ze ons hiermee te stimuleren om nog beter ons best te doen. Voor mij echter stond dit haaks op mijn gevoel voor rechtvaardigheid en op mijn aanvoelen van hoe je met mensen moet omgaan.

De aanpak van die leerkracht sloeg wonden in mijzelf en in anderen. Ik wist dat ze fout bezig was. Het was echter nog de tijd dat ook ouders dachten dat het goed was voor hun kinderen om een strenge opvoeding te krijgen en dat afbreken bedoeld was om op te bouwen.

Ik zocht mijn toevlucht bij God. En ik wist dat hij mij begreep.

Had ik deze toevlucht tot God te danken aan de kerk? Misschien. We leerden over Jezus en over zijn goedheid. We leerden dat er een God was die hij zijn vader noemden. Het voorbeeld van Jezus en de erkenning van het bestaan van een God was belangrijk voor mij. Als ik mij verloren voelde tussen de mensen, dan kon ik in die andere werkelijkheid thuis komen.

De kerk en haar regels zijn voor een groot deel aan mij voorbijgegaan. Ik leed niet onder die regels. De werkelijkheid dat liefde de boodschap was, was krachtiger dan elk gebod of verbod.

Ik voelde me dan ook gedreven om op die weg naar liefde verder te zoeken. De kerk reikte me daarbij een aanbod aan. Als zestienjarige ging ik naar de bijeenkomsten van de MC, de groepen voor 'Meer Christelijk Leven'. Het was een initiatief van de paters jezuiten van het Sint-Barbaracollege, meer bepaald van Piet Van de Kerckhove, en de ontmoetingen gingen door in de abdij van Drongen. Ik leerde er Peter kennen, mijn toekomstige man. Aan de universiteit werden we beiden lid van de UMC (universitaire groepen voor meer christelijk leven).

Toen we later een jong gezin vormden, namen we het initiatief om met een aantal mensen van onze leeftijd een gezinsgroep te vormen onder leiding van Guus Snijkers, een pater dominicaan. Guus was een vriend van mijn ouders en hij stond bekend om zijn progressieve en menselijke standpunten.

Ik vond het boeiend om met mensen samen te komen rond een thema en ons zo te verdiepen. Maar het was soms ook moeilijk. Ik zag dat vooral de mannen in onze groep aan het woord kwamen. Ik vond moeilijk woorden om uit te drukken wat ik vanbinnen voelde. Wat Guus als duiding naar voor bracht, vond ik interessant en verruimend, maar het ging een stuk aan mij voorbij omdat het intellectueel bleef. Ik herkende mij er niet echt in. Mijn concrete leven als vrouw en moeder vond daar geen plaats. Geloof en dagelijks leven leken twee aparte werkelijkheden.

Ik kon niet goed duidelijk maken wat ik miste. Het was eerder een vaag gevoel.

Intussen volgde ik de studies gezinswetenschappen. Daar kreeg ik meer voeding voor de beleving van mijn concrete werkelijkheid als moeder van vier kleine kinderen en als echtgenote van een man met een geëngageerd beroepsleven. Ik kreeg er ook inzichten die vrij waren van dogmatiek en die het leven duiden. De ontmoeting met medestudenten opende een nieuwe horizon, die van de ervaring. Wij vertelden gewoon open over onszelf.

Geboeid door psychologie en door wat in mensen omging en tussen hen speelde, schreef ik mij na deze studies in voor een psychotherapeutische opleiding 'gestalt en psychosynthese'. Toen ik dat vertelde in de gezinsgroep zei Guus: "Dit is geen goede beslissing. Ik ken zo'n opleidingen. Mensen zijn er bezig met gevoelens en daar blijf je beter van weg. Gevoelens zijn één grote modderpoel!"

Hier werd iets gezegd over de essentie van de kerk van toen: over de angst voor beleving, de angst voor gevoelens, de angst voor controleverlies, de angst voor de ervaring van mensen, de schrik dat je je daarin zou verliezen en geen houvast meer zou hebben. De kerk van nu lijdt daar nog steeds onder.

Ik zette echter door. En inderdaad, een van de eerste vragen die ze in die opleiding stelden, was hoe ik mij voelde. Ik had keuzes gemaakt waar ik achter stond, maar hoe voelden die? Hoe voelde ik mij als moeder, als echtgenote, als vrouw? Waar beleefde ik vreugde aan en wat vond ik moeilijk?

Voor mij was dat nieuw. Nooit voorheen hadden mensen mij expliciet die vragen gesteld. Een wereld ging open. Het ging over de werkelijkheid zoals we die ervaarden, niet over de werkelijkheid zoals ze zou moeten zijn of over wat van ons verwacht werd of wat ideaal was. Het leven met haar vreugden en moeilijkheden, met haar licht- en schaduwkant mocht bestaan. Er moest niets verdrongen of verzwegen worden. Ik leerde dat er geen ideaal model was, dat het er niet op aan kwam je te verdedigen of te zoeken naar je gelijk, of naar een waarheid die voor iedereen dezelfde was. Neen, het kwam erop aan je leven zoals het was te delen en je open te stellen voor anderen. Precies door die luisterbereidheid en dit respect ontvouwde zich een werkelijkheid waarin het sacrale voelbaar werd.

Het viel mij op dat ik buiten de kerk moest zoeken wat ik nodig had en wat ik belangrijk vond om te kunnen geloven. Ik ontdekte wat ik miste in de kerk: echt beluisterd worden, met elkaar delen wat in je leeft vanuit je ervaring. Ik vond dat de kerk een opening op het sacrale van elke dag miste.

Stilstaan bij de eigen belevingen was aanlokkelijk, maar ook wel bedreigend. Ik was het gewoon en vond het normaal dat ik mijn plicht deed, dat ik deed wat van mij werd verwacht. Dat was veilig. Nu kwam er ruimte voor zoveel meer. Zo kwam ik tijdens deze opleiding bij mijn verlangen om verder te gaan in de richting van mensen begeleiden. Ook voor mijn man Peter was dit nieuw. Hij was erg geïnteresseerd, ik moest altijd alles vertellen, maar hij stelde ook vragen. Wat hebben ze daar op het oog? Wat is hun bedoeling om alles zo bloot te leggen? Waar willen ze naartoe? Hij vroeg naar de onderliggende waarden. Ik moest het antwoord schuldig blijven, ik wist alleen dat het mij heel veel deugd deed. We bleken niet klaar te zijn om de ingeslagen weg verder te zetten. Een pauze was wenselijk en na twee jaar besloot ik de opleiding te stoppen. Ik zei aan Peter: "Ik steek ze in de koelkast, maar ik haal ze er later weer uit."

Na deze periode ging ik mij inzetten voor de zondagsvieringen in het KUC (Katholiek Universitair Centrum), de studentenparochie van Gent, nu Dominicus. We gingen met ons gezin elke zondag naar de viering en ik kreeg er de kans om als vrouw de vieringen mee vorm te geven. Als vooruitstrevende kerk liet de werkgroep een pater en een leek samen de vieringen voorbereiden.

Wat ik geleerd had in mijn opleiding, namelijk stilstaan bij de eigen ervaring, trachtte ik te verbinden met de Bijbel. Ik vond het heel bijzonder en boeiend om de boodschap van het evangelie te toetsen aan mijn eigen leven.

Ik ontdekte de rijkdom van het leven van Jezus en ik herkende het groeiproces van zijn geloof. Jezus had zelf leren geloven, vooral via ontmoetingen met mensen. Ook vrouwen en vreemdelingen lazen hem de les. Jezus liet zich raken door zijn medemensen. Hij was een man van vlees en bloed, een mens. Ik zag hem niet als de eniggeboren zoon van God, maar als een man van zijn tijd die door de groei van zijn geloof steeds dichterbij God kwam. Hij kwam thuis bij God en bij zichzelf. Dat was een en dezelfde werkelijkheid: zijn vader en hij zijn één. Ik zag Jezus als een mens, een kind van God, zoals wij allemaal kinderen zijn van God. En ik kwam dichterbij het besef dat wij allen, ieder van ons zonder onderscheid, een unieke bestemming hebben en een unieke opdracht.

Zo kwam ik terug waar ik was gestopt. Ik voelde dat het mijn bestemming was mensen te begeleiden op hun zoektocht en op die manier liefde in de wereld te brengen. Nu was ik er klaar voor om mijn opleiding verder te zetten.

Ik was 39, bijna 40, toen ik mijn praktijk startte. Het was een belangrijke stap, kwetsbaar ook. Ik zou mij laten zien in mijn wezen, in wat ik echt verlangde. Dat was beangstigend, maar het was ook een intieme daad, een daad van geloof, geloof dat je als mens iets kan bijdragen aan de realisatie van God op aarde.

Voor mij was het beluisteren van het verhaal van de mens die tegenover mij zat, deelhebben aan de openbaring. Als mensen zich echt beluisterd voelen zonder oordeel, dan komen ze tot spreken en dat spreken openbaart.

Er zou nog iets belangrijks gebeuren. Enkele jaren later, nu 13 jaar geleden, leerde ik 'De Harp' kennen, een franciscaans centrum voor levensverdieping in Izegem. Mijn hart werd van bij het eerste bezoek geraakt en dat groeide later nog. Wat ik in de beslotenheid en de veiligheid van mijn therapiekamer beleefde, zag ik daar in een groep gerealiseerd. Elke mens werd de moeite waard geacht en precies dat vormt gemeenschap. De kracht van een groep met dezelfde gezindheid deed in mij een vuur ontbranden. Ik zag en geloofde dat het maatschappelijk mogelijk is in liefde samen te leven.

Ook de ontmoeting met geestesgenoten en de vriendschappen die eruit ontstonden, gaven dit visioen handen en voeten. De liefde was aantrekbaar. Hier kwam alles samen wat ik had gezocht. Ik had gezocht in de kerk en veel gekregen, ik had gezocht in de wereld van de psychotherapie en veel gekregen. Binnen in mij had ik die werelden bij elkaar gebracht. Hier kwamen ze ook samen in de buitenwereld.

Ik begon mij te verdiepen in de spiritualiteit van het huis. Ik leerde Franciscus kennen. Franciscus die door de omarming van de melancholie God had ontmoet. Hoe kon ik dat herkennen! Precies door de ontmoeting met en de omarming van de kwetsbaarheid van de ander en van onszelf worden we volledig mens. Ik beseftte dat geloof niet wordt gevonden door te streven naar het volmaakte, maar integendeel door de acceptatie van je eigen kleinheid. Dan ontwaakt het geloof in je hart.

Naast het vormingscentrum 'De Harp' was er binnen hetzelfde domein 'Het Pandje', een huis voor demente bejaarden, en 'De Lochtig', een biologische groentetuin waar mensen die aan de rand van de maatschappij stonden te werk werden gesteld. Het opnemen van mensen die hun verstand hadden moeten loslaten en mensen die minder geslaagd waren in onze maatschappij vormde een goede bedding om in verbinding te komen met het wezen van elke mens. Ik vond er een dimensie van het geloof die anders was dan het kritische geloof dat ik vooral in het KUC had leren kennen, ik vond er het geloof van de overgave. Vanaf nu moest ik het niet allemaal zelf meer doen, ik mocht mij overgeven aan het leven. En ik mocht vertrouwen.

Franciscus werd een bron van inspiratie voor mij. Hij was een mystieke ziel, die zijn geloof op een kosmische wijze beleefde. Je kon voelen hoe hij een hele mens, man en vrouw, geworden was. De ontmoeting met Clara, zijn zielsgenote, zal daar niet vreemd aan zijn. Zij was van grote en diepe betekenis voor Franciscus. Ook de natuur had hij lief, water en vuur, aarde en

lucht. En de dieren. Niets of niemand werd uitgesloten, dat was het geheim van zijn diep doorleefd geloof. Ook voor de moslimbroeders stond hij open. Dat was revolutionair in de tijd van de kruistochten.

Ik voelde ook hoe gastvrijheid, eenvoud en onthechting waarden zijn waar een mens gelukkig van wordt. Dit was voor mij waarachtig geloven.

Voor mij was 'De Harp' een evangelische plaats. Hier besepte ik welke diepe vreugde het is te geloven. Ik begreep hoe religie ook een inspiratiebron voor kunst en schoonheid is.

Ik voelde mij helemaal opgenomen in de goddelijke liefde. Ik voelde dat er geen onderscheid was tussen mij en God. Het was de afspiegeling van het diepe besef dat alles één is.

En ik was zo blij dat ik mij kon inzetten in en voor de Harp.

Toen De Harp sloot, kon ik niet anders dan iets doen met wat ik had ontvangen. Het verlangen dat mensen thuis zouden komen, bij zichzelf, bij elkaar, in de wereld en bij een kracht die dit alles draagt, werd de motor voor het ontstaan van La Verna.

Voor mij is La Verna kerk.

Het doet veel pijn dat La Verna niet als zodanig door de officiële kerk herkend en erkend wordt. Integendeel, we zijn door de paters karmelieten en door de bestuurders van de abdij van Drongen aan de deur gezet. Ook bij de bisschop vonden we geen gehoor.

Hoe moet ik nu vanuit dit alles naar de officiële kerk kijken?

Ik kan dat doen op verschillende manieren.

1. Ik kan kijken met liefde en geduld, erop vertrouwend dat de transformatie binnen de kerk wel zal plaatsvinden, maar nog tijd vraagt.

Er zijn zoveel mensen in de kerk die de evangelische boodschap uitdragen en daarbij een grote liefde uitstralen. De kracht en de liefde van die mensen kan veel bewerkstelligen. In oktober 2008 was Zuster Jeanne Devos bij ons te gast en heeft ze mij diep geraakt. Wie zij is en wat zij doet, is ook kerk. Binnen de kerk worden zoveel goede dingen gerealiseerd. Daarenboven zitten we volop in een maatschappelijke transformatie waar ook de kerk niet aan ontsnapt. Vele heilige huisjes worden omvergegooid. Vele gebeurtenissen die met de mantel der liefde werden toegedekt, komen nu aan het licht. Denk maar aan de pedofilieschandalen. Het is goed dat dit gebeurt, zo kan er uitzuivering komen. Het wordt tijd dat mensen van wie het gevoelsleven hierdoor blijvend is verminkt, recht wordt gedaan. De tijd is voorbij dat bescherming van het instituut en van de macht belangrijker is dan de individuele gevoeligheid van de mens.

2. Ik kan naar de kerk kijken met angst. Als ik zie hoe rechtse tendensen en fundamentalisme lijken toe te nemen, dan hou ik mijn hart vast. Twee weken geleden hoorde ik Mia Doornaert zeggen op 'Christen-Forum' dat het tijd wordt dat we voor onze christelijke identiteit uitkomen en dat we maar respect van de moslims zullen krijgen als we benadrukken dat er maar één ware godsdienst is. Het beangstigt me dat we ons geloof op die manier zouden moeten definiëren en inzetten om weer terrein te winnen.

3. Ik kan ook naar de kerk kijken met kwaadheid. Het maakt mij kwaad dat de kerk uitsluit in plaats van insluit. Ik vind de discriminatie van vrouwen schokkend en ik begrijp niet hoe dit nog mogelijk is in deze tijd. Ik vind het ook menonwaardig hoe de kerk holebi's of echtgescheidenen als minderwaardig blijft zien en behandelen. De kerk begrijpt nog steeds niet dat een echtscheiding even goed een daad van moed, opstanding en geloof kan zijn als trouw blijven aan het huwelijk. Ook het veroordelen van abortus en euthanasie stuit me tegen de borst. Euthanasie kan mits een goede omkadering en begeleiding ook een goede dood zijn.

De kerk blijft volharden in het miskennen van het gevoelsleven en dus ook van de vrouwelijke aspecten van het bestaan. Ze neemt nog steeds de beleving en ervaring van mensen niet

ernstig. Daardoor vervreemdt ze mensen van zichzelf en wordt ze een wereldvreemde en levensvreemde organisatie.

Ook het feit dat de kerk seksualiteit degradeert, maakt haar levensvreemd. Door het verplichten van het celibaat geeft ze de boodschap dat dit een verhevener vorm is van geestelijk leven. Dat is niet juist. De lichamelijke aantrekkingskracht tussen twee mensen die elkaar graag zien, is even prachtig. Het celibaat is iets waar je naartoe kan groeien, evengoed binnen een huwelijk. Het heeft te maken met toewijding aan het allerhoogste, met de transformatie van persoonlijke naar universele liefde. Iedereen heeft daar een eigen weg in te gaan.

Er zijn ook mensen die de omgekeerde weg gaan. Ze groeien van een universele celibataire liefde naar een meer persoonlijke liefde. Ik denk dan aan religieuzen die doorheen het celibaat groeien naar de liefde voor een persoon.

Het leven is een weg van verandering. Niets blijft. Ruimte geven aan verandering is belangrijk. Indien de kerk dit zou begrijpen, zou ze dichterbij de mensen komen.

Het is dus met een verscheidenheid aan gevoelens dat ik naar de kerk kijk: met liefde en geduld, met angst en kwaadheid. De vraag is wat ik met deze gevoelens moet doen en of ik een conclusie moet trekken. Moet ik de kerk liefdevol omarmen, haar schaduw accepteren en haar tijd geven? Of moet ik besluiten: het is genoeg geweest, dit kledingstuk past mij niet langer, ik stap eruit?

Ik weet het niet. Ik leef met deze vraag en intussen doe ik verder wat mij te doen staat. Misschien komt het antwoord vanzelf op een dag.

Graag blijf ik mij in de evangelische beweging en in de beweging van alle religieuze tradities plaatsen die uitdragen dat elk van ons, onvoorwaardelijk graag wordt gezien en dat al ons falen en al onze beperkingen in de grote liefde worden opgenomen. Hiervan wil ik getuigen en hiervoor wil ik samen met vele anderen leven.

Kristin Vanschoubroek